

DNR JU2016/04398/L6 PRO DNR 16-108

2016-11-02

Justitiedepartementet
Grundlagsenheten
103 33 STOCKHOLM

Yttrande över delbetänkande Hur står det till med den personliga integriteten? En kartläggning av Integritetskommittén(SOU 2016:41)

Pensionärernas Riksorganisation (PRO) har getts möjlighet att avge yttrande över rubricerat betänkande. PRO begränsar i huvudsak sitt yttrande till de aspekter som är relevanta för organisationen.

Utredningen föreslår att författningsförslaget ska träda i kraft den 1 januari 2017.

Allmänt

Integritetskommittén har haft i uppdrag att utifrån ett individperspektiv kartlägga och analysera risker för intrång i den personliga integriteten som kan uppkomma i samband med användning av informationsteknik i så väl privat som offentlig verksamhet. I föreliggande delbetänkande presenteras en översiktlig beskrivning av de faktiska och potentiella integritetsrisker som var och en av oss utsätts för.

PRO ser många fördelar med modern informationsteknik – inte minst inom området välfärdsteknik samtidigt som vi delar kommitténs oro med de risker som tekniken genererar. Det är i dag möjligt att behandla och sammanställa de stora mängder uppgifter som finns lagrade elektroniskt om var och en av oss på ett sätt som kan vara känsliga och närgångna. För många äldre kan tekniken i dag upplevas som skrämmande. Samtidigt är det enligt PRO viktigt att inte bidra till att äldre personer blir ännu mer tveksamma till tekniken om de antar att alla uppgifter behandlas på ett sådant sätt att deras ekonomi och privatliv exponeras.

PRO konstaterar att föreliggande betänkande är mycket omfattande men förmedlar en gedigen bild av de risker och möjligheter som är förknippade med elektronisk registrering. PRO välkomnar att Datainspektionen får i uppdrag att följa, analysera och beskriva utvecklingen enligt ändringsförslaget till § 1. PRO välkomnar även att myndigheten årligen ska lämna en redovisning om utvecklingen till riksdagen och regeringen. PRO anser också

att det är viktigt att Datainspektionen får i uppdrag att skyndsamt meddela regeringen nya större risker och händelser inom området tillsammans med förslag på åtgärder.

PRO delar kommitténs beskrivning av faktiska och potentiella integritetsrisker och instämmer i beskrivningen av riskerna utifrån de tre nivåerna - viss risk, påtaglig risk samt allvarlig risk för den personliga integriteten.

PRO delar kommitténs uppfattning att det föreligger risker för den personliga integriteten i samband med myndigheters hantering av personuppgifter vilket inte minst gäller säkerhetstänkandet. PRO konstaterar att risker även förekommer i privata verksamheter vilket vi saknar en ingående beskrivning av. PRO noterar att det finns omkring 10 000 privata vård och omsorgsföretag i Sverige. Medarbetarnas kunskaper och inställning samt etiktänkandet är helt avgörande för hur riskerna kan förebyggas samt hur informationsteknikens oändliga möjligheter kan användas, enligt PRO. Invånarnas kunskaper samt verksamheternas vilja att öppet redovisa hur informationen används är enligt PRO viktiga för att begränsa riskerna. Media av olika slag har enligt PRO ett viktigt uppdrag som kan minska risker och öka vaksamheten, när händelser som uppfattas som risk för den personliga integriteten uppmärksammas.

PRO konstaterar att det förekommer särskilt stora risker i informationsutbytet, informationssammanställningar, vidareanvändning av informationen samt registreringar som involverar många och detaljerade biometriska uppgifter. PRO förutsätter att polisen och försvaret följer lagstiftningen mot bakgrund av att vi inte kan bedöma riskerna i dessa verksamheter.

PRO delar kommitténs uppfattning att företeelser som är förknippade med allvarliga risker och bl.a. behandling av en mängd av uppgifter om enskilda som sammanställs från olika källor. PRO vill i detta sammanhang särskilt peka på den stora informationsmängden inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Medarbetarna inom dessa områden har dock mycket lång erfarenhet av att behandla sekretesskyddade uppgifter. PRO vill även peka på de påtagliga risker som förekommer inom viss forskning, inte minst om det ingår utnyttjande och sammanställningar av "Big data". Även försäkringsbolagens, bankernas och kreditupplysningsföretagens verksamheter innehåller påtagliga risker med avseende på sammanställningar och integritetsintrång.

PRO konstaterar att det idag används omkring 100 nationella kvalitetsregister med syfte att utveckla och säkra kvaliteten i hälso- och sjukvården. Det är enligt PRO av största vikt att följa regelverket men det har visat sig att de ansvarigas benägenhet att följa dessa regler minskar på grund av förekomsten av ekonomisk ersättning för varje patient som registreras i ett kvalitetsregister. Detta kan enligt PRO drabba särskilt sårbara personer som varaktigt saknar beslutsförmåga som blir registrerade i registren trots att detta inte är tillåtet.

PRO delar kommitténs uppfattning att användning av välfärdsteknik inom socialtjänsten måste utgå ifrån respekt för individens önskemål och behov vilket förutsätter samtycke från den enskilde. PRO vill särskilt framhålla riskerna för den personliga integriteten för personer med avsaknad av beslutsförmåga.

Kommitténs innovativa sätt att beskriva familjen Svenssons elektroniska spår under ett dygn ger en enligt PRO en mycket konkret bild av hur omfattande den elektroniska registreringen är. Enligt PRO kränks den personliga integriteten på mängd olika sätt, uppfattas även delvis olika beroende på hur var och en av oss uppfattar känsligheten i uppgifterna. PRO vill dock understryka att den största risken finns i sammanställningar av registreringar från olika källor.

Christina Tallberg
Ordförande
PRO

Susanne Öhrling
Sakkunnig äldreomsorg
PRO